

12.04.2019

§ 86

Helsingin vieraslajilinjauksen 2015-2019 toimenpiteiden toteutumistilanne vuonna 2018

HEL 2019-003565 T 11 01 04

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin vieraslajilinjauksen 2015–2019 liitetaulukoon 1 kootujen tietojen mukaisen toimenpiteiden toteutumistilanteen vuoden 2018 lopussa.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: +358 9 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vieraslajilinjauksen toteutumistilanne 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin vieraslajilinjauksen 2015–2019 toimenpiteet ovat käynnistyneet ja suuri osa on luonteeltaan jatkuvia. Kaupungin eri tahojen yhteistoiminta on suunnitelmallista samoin kuin yhteistyö valtion ja asukkaiden kanssa. Naapurikuntien kanssa yhteistyö ei ole kunnolla käynnistynyt. Suomen luonnonsuojeluliiton vetämä vuonna 2018 alkanut VieKas Life-hanke tulee lisäämään yhteistyötä, vaikka Helsingin kaupunki osallistuu hankkeeseen tukijana, ei varsinaisena partnerina. Lisäksi Helsingin vieraslajityöryhmän edustajat alkoivat vuonna 2018 osallistua maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimivaan Vieraslajiasioiden neuvottelukuntaan ja sen tiedotusjaostoon yhteistyön ja tiedonkulun vahvistamiseksi valtion ja myös muiden, esim. kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata, edistää ja kehittää vieraslajiasioita Suomessa.

12.04.2019

Helsingin vieraslajityöryhmän ensimmäisten toimenpiteiden joukossa oli vieraslajirekisterin valmistelu. Se valmistui vuonna 2015. Vuoden 2018 lopussa rekisterissä oli 2042 kohdetta, joista 203 erittäin haitalliseksi luokiteltuja lajeja. Uusia kohteita kirjattiin vuonna 2018 49 kappaletta ja käyttäjiä on yhteensä 42. Rekisteriä ei ole voitu käyttää vieraslajien leviämisen analysointiin, koska tiedot eivät ole kattavia. Asiantuntijat ovat kuitenkin käyttäneet levinneisyystietoja omassa työssään ja hyödyntäneet sitä myös koulutusmateriaaleissa, joiden avulla tietoja on välitetty kaupungin viheralan ammattilaisille. Koekalastuksen avulla on havaittu hopearuutanan levinneen voimakkaasti Vanhankaupunginlahden suurimpaan lampareeseen.

Vieraslajien torjuntatoimenpiteiden priorisointisuunnitelman mukaisesti torjunta on kohdennettu arvokkaille luontokohteille tai niiden läheisyyteen ja haitallisimpiin lajeihin. Erittäin haitallisia torjuttavia kasvilajeja ovat jättiputket, kurturuusu ja vuonna 2017 EU:n vieraslajiluettelon uusi laji jättipalsami sekä eläinlajit kaniini, minkki ja espanjansiruetana. Helsingin priorisointiohjelmassa hävitettäväksi luokiteltuja kasvilajeja on 25 ja eläinlajeja viisi. Lisäksi priorisointisuunnitelmassa on 13 arvokasta kasvillisuusaluetta, joilla vieraslajien torjunta on aloitettu. Uutta vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelmassa huomioitavaa aineistoa on saatu uhanalaisten luontotyyppien kartoituksesta vuosina 2017 ja 2018. Vuonna 2017 löytyneistä noin 400 kohteesta noin 80:llä havaittiin vieraslajeja. Vuonna 2018 uhanalaisten luontotyyppien kartoituksessa rajattiin 590 kohdetta, joista noin 140:ssä havaittiin vieraslajeja. Molempina vuosina suurimmat vieraslajipeittävyydet olivat jättipalsamilla lehtometsäkohteissa. Joillakin kohteilla jättipalsamin osuus kasvillisuudesta oli jopa 50 %. Myös esimerkiksi amerikanhorsma, idänkanukka, terttselja ja lupiini olivat paikoin runsaita.

Luonnonsuojelualueilla vieraslajien torjunta suunnitellaan hoito- ja käyttösuunnitelmien ja viheralueilla luonnonhoidon toteutussuunnittelun yhteydessä. Luonnonsuojelualueilla torjutaan kaikkia vieraslajeja, samoin arvonituyllä. Metsänhoitotöissä poistetaan etupäässä puuvartisia vieraslajeja. Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelussa painopisteenä olivat lisäksi vieraslajien huomioiminen pintamaiden hyötykäytössä ja vieraslajiasioiden valmistelu kaupunkitilaohjeeseen.

Vieraskasvien torjuntaa viherammattilaisille ohjeistettiin koulutuspaketin avulla. Siihen sisältyy ohjeita kasvilajien tunnistamisesta ja torjunnasta sekä tietoa lajien ominaispiirteistä, levinneisyydestä ja Mobilenote-vieraslajirekisterin käytöstä. Näitä koulutuksia järjestettiin yhteensä viisi Staran ja sosiaali- ja terveystoimialan ryhmänjohtajille sekä puistokummeille. Lisäksi järjestettiin yksi koulutus Stadian luonto- ja ympäristöalan opiskelijoille. Pääkaupunkiseudun merialueen yhteistarkkailuun

12.04.2019

kuuluu kasviplankton-, eläinplankton- ja pohjaeläinseurantaa. Samassa yhteydessä tehdään havaintoja myös vieraslajien mahdollisesta esiintymisestä alueella. Lisäksi rantavesistä on kerätty monen vuoden ajan haavinäytteitä, joista on tarkoitus selvittää mahdollisten vieraslajien esiintymistä alueella. Espanjansiruetanoille vuoden 2018 kesä oli liian helteinen ja kuiva.

Vuonna 2018 vieraslajien torjuntaa tehtiin sekä kaupungin työnä että talkooperiaatteella yhteistyössä Allergia- iho ja astmaliiton sekä WWF:n Terve askel luontoon- hankkeen kanssa. Talkoita järjestettiin kymmenet sekä lisäksi muutamia yhteistyössä yritysten, järjestöjen ja oppilaitosten kanssa. Myös asukkaita on kannustettu talkoiden järjestämiseen. Heille on annettu neuvontaa ja apua omien talkoiden järjestämiseksi. Kaupunki on auttanut muun muassa kasvijätteen hävittämisessä. Lisäksi vieraslajien torjunnassa ovat olleet apuna sosiaali- ja terveystoimialan avotyötoiminnan ryhmät.

Helsingin seudun ympäristö ,HSY, on laatinut vieraslajien vastaanoton uudet ohjeet. Vieraslajien käsittely, tunnistaminen ja hävittäminen Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksen alueella on ohjeistettu kasvilajikohtaisesti. Ohjeiden lisäksi on kirjattu toimintamalli vieraslajien vastaanottoon ja käsittelyyn jätehuollossa.

Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikunnan palvelukokonaisuuden koh-teissa on suoritettu erittäin haitallisten ja haitallisten vieraslajien torjuntatöitä saarissa, ranta-alueilla, uimarannoilla, venesatamissa sekä Ras-tilan leirintäalueella. Vuoden 2018 aikana jatkettiin jättiputken ja kurttu-ruusun torjuntatöitä edellisten vuosien tapaan. Lisäksi ulkoilusaarissa on torjuttu jätti- ja japanintatarta, isotuomipihlajaa, kanukkaa ja terttu-seljaa sekä muutamilla ranta- ja kosteikkoalueilla jättipalsamia. Yhden liikuntapuiston alueella tehtiin villikanin ja yhden kantakaupungin kiin-teistön ulkoalueilla rotan pyyntiä ja torjuntaa. Lisäksi Vanhankaupun-ginlahden luonnonsuojelualueen länsiosassa olevan lammen alueella tehtiin hopearuutanan poistokalastusta. Poistokalastuksen tuloksena lammesta saatiin pyydettyä lähes 1 000 kg hopearuutanoita, joka tar-koittaa noin 400 kg/hehtaari.

Liikunnan palvelukokonaisuuden torjumia kasvilajeja oli kuusi, joista määrällisesti merkittävin oli kurtturuusu. Pyydettyjä eläinlajeja oli kolme: villikani, rotta ja hopearuutana. Vieraskasvilajien torjunnan kustannuk-set olivat noin 7 500 euroa, nisäkäseläinten pyynnin noin 1 000 euroa sekä hopearuutanan pyynnin 6 000 euroa, josta 2 000 euroa saatiin ELY-keskuksen myöntämänä avustuksena. 14 500 euron kokonaiskus-tannuksissa on mukana myös arvio oman henkilökunnan virkatyöstä. Ympäristöpalveluiden vieraslajiasiantuntijatyöhön kului arviolta noin 5

12.04.2019

000 euroa ja yleisten alueiden ylläpito käytti vuoden 2018 aikana haitallisten vieraslajien torjuntaan yhteensä noin 314 000 euroa. Yhteensä kaupunki käytti haitallisten vieraslajien torjuntaan vuonna 2018 noin 334 000 euroa. Vuonna 2017 yhteissumma oli 397 000 euroa. Asiantuntijoiden mukaan ylläpidossa on kuitenkin tehty enemmän vieraslajien torjuntaa kuin aiemmin mutta yhä suurempi osa tehdään muiden hoitotöiden yhteydessä eikä kustannuksia eritellä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: +358 9 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vieraslajilinjauksen toteutumistilanne 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano